

MAGYARÁG

1939. MAIU 30

VIII. No. 149

lei

Tulajdonos: „Frída” S. A. bejegy. la Trib.
Bihor Fsoc. 1798—1938

Felolós kiadó:
Özv. PÁSZTOR EDENE

Alapította: PÁSZTOR EDE

Felolós szerkesztő:
Dr Zoltán Jenő

Bejegyezve: Tribunalul Bihor Dos. No. 810—1938. Ordonanța No. 15—1938. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea—Nagyvárad, P. M. Viteazul 4.

A miniszterelnök választási felhívásának szövege

A fővárosi lapok fényképmásolatban közlik Călinescu miniszterelnök választási felhívását. A kormányfő, mint ismer-

retes, a Bucarest kerület mezőgazdasági csoportjában jelöltette magát. Felhívása, amely körülbelül 100 szót tesz ki, azokat a szavakat idézi, amelyek néhány héttel ezelőtt a Nemzeti Ujjászületés Arcvonalának főtanácsíjijésén hangzottak el ott tartott nagy beszéde során. Szövege így hangzik:

„Kormányunk nem engedhetje, hogy meglepjék az események s ezért azonnal intézkedésektől fogatosított, amelyekről úgy vélte, hogy megfelelnek az állam biztonsági érdekeinek

Igy elsősorban a külföldi kancelláriák tudomására hozta, hogy el vagyunk szánva határaink védelmére. Románia területi épségéért bárkivel harcolni fog minden erejéből, a nélkül, hogy a harc eredményét mérlegelné. Szent örökségünk van, amelyet őseink hagytak ránk és azt kötelesek vagyunk bármilyen áldozattal megőrizni.

Bármilyen legyen az eredmény, a történelem elkönyveli majd független életünk megőrzésére irányuló eltökéltségünket és védekezési bátorságunkat.

Ime, ezeket mondtam”.

Junius 5-ig elnapolták az angol alsóház ülését

(London.) Az alsóház mai ülésén Chamberlain miniszterelnök bejelentette, hogy az ülést június 5-ig elnapolják. A

kormányelnök azonban, ha valamilyen fontosabb ügy adódik elő, az alsóházat bármikor összehívhatja.

Mit ír a német és olasz sajtó a küszöbön álló szovjet szerződésről

(Róma.) A „Havas” távirati iroda jelentése szerint az olasz sajtó hangja Angliával és Franciaországgal szemben sokkal irritáltabb, mint ezelőtt a szovjetszerződés híre miatt. Ugyanakkor azonban feltűnő, hogy a fasiszta sajtó tartózkodik a Szovjet elleni támadásoktól. Ebből a tényből — véli a Havas tudósítója — arra lehet következtetni, hogy olasz politikai körökben még mindig reménykednek abban, hogy az utolsó percben valami váratlan nehézség jön közbe. Nem kétséges azonban, hogy ha a szerződést megkötik, a tengely reakcionári fog.

Az olasz külügyminisztérium felhívatalosa, a „Relazioni Internazionale” azt írja, hogy az olasz-német katonai szerződés Mussolini és Hitler történelmi felfogásának és Európa sorsába vetett hitének azonos-ságából fakad. Franciaország elfelejti, hogy 700 kilométer hosszúságban közös határa van a tengelyállamokkal, amelyek 200 hadosztályt és több ezer repülőgépet tudnak harcba vetni, tengeri flottájuk tonnaszáma pedig egyenlő a francia-angol flottával.

(Berlin.) A Völkischer Beobachter tegnapi számában Göbbels gunyos hangon hasonlítja össze az olasz-német szerződés gyors létrejöttét a Genfben folyó angol-francia-szovjet tárgyalások nehézségeivel. Az olasz-német szerződés a tengelyállamok belső erejét bizonyítja. Az egyezmény totális — írja Göbbels — mi katonai politikát folytatunk és minden támadásra visszaütünk.

Létrejött a francia-török szerződés

Páris. A francia lapok értesülései szerint a török-francia tárgyalások teljes eredménnyel zárultak. A török-francia szer-

ződést a közeli napokban írják alá.

Átalakul a szovjet kormány

Páris. A francia sajtó nagy részletességgel foglalkozik a küszöbön álló angol-orosz-fran-

cia egyezménnyel. A lapok a 2. nak a véleményüknek adnak kifejezést, hogy az egyezmény megszövegezése körül Moszkva kíváncsi teljesültek. A lapok kiemelik, hogy a létrejött hármasszövetség tisztán védelmi jellegű és célja béke biztosítása.

A Figaro című francia lap úgy tudja, hogy Molotov távozik a népbiztosok tanácsának elnöki tisztéből. Helyette Mihailant nevezik ki vagy pedig Danev körül Nyugatoroszország kormányzója a népbiztosok tanácsának elnöke.

Nemzetközi bonyodalom esetén az angol királyi pár repülőgépen tér vissza Kanadából

Az ut csak 12 óráig tart és a királyi pár nincs kitéve a tengeralattjárók támadásainak

(London.) Az angol királyi pár kanadai útja előtt a felelős angol tényezők mint esetleges lehetőséget megvitatták egy nemzetközi bonyodalom kitörése esetét amennyiben az abban az időben keletkeznék, amíg a királyi pár Kanadában tartózkodik. Ez esetben — így szól a határozat — VI. György király és Erzsébet királyné repülőgépen térnek vissza Angliába. Hogy erre az eshetőségre milyen komolyan gondoltak, mi sem jellemzőbb mint hogy a „Short Empire Airway” repülőtársaság kísérleti utakat végez Írország és Newfoundland között. A kísérleti utra kiküldött repülőgépek a 3200 kilométeres utat a legcsekélyebb fennakadás nélkül tették meg. Az angol felelős körök hosszasan mérlegelték, hogy az angol királyi pár hajón, vagy repülőgépen tegye-e meg az utat, míg végül is a

repülőgép mellett döntöttek.

Egy esetleges 12 órás légi utnak veszélye sokkal kisebb — indokolták meg döntésüket — mint egy négy napos tengeri út, amelyen a hajót az ellenséges tengeralattjárók százai várják.

Chamberlain könyvet írt a békéről

(London.) Junius elsején Londonban könyv jelenik meg Chamberlaintól. A könyv címe: „Harc a békéért”. A könyv előszavában Chamberlain kijelenti, hogy fenntartja régebbi álláspontját: nem engedni azoknak, akik erőszak útján akarják uralni a világot. Ez azonban nem jelenti azt, hogy minden állam óhaját békés keretek között meg ne vizsgálják.

Erős ellenzéke lesz Blumnak a francia szocialista párt elnökének a párt kongresszusán Szombaton kezdődött meg Nantesben a nagygyűlés

(Párizs.) Szombaton kezdődött meg Nantes-ban a francia szocialista párt harminchatodik kongresszusa, amelyen Leon Blum a párt elnöke — a jelek szerint — ismét éles harcot fog folytatni ellenfeivel.

Mint hírlik két indítvány került a kongresszus elé. — Az egyik Leon Blumé, a másik pedig Paul Faure-é a szocialista ellenzék vezéréé. Blum állítólag ezt kívánja, hogy a szocialisták összes akciói azt a célt szolgálják, hogy a fasizmusnak gátat vessenek míg ugyan

akkor Faure gazdasági akciókkal a béke biztosítása mellett van és a párt működését és propagandáját tisztán a szocialista elvek alapján kívánja.

Leon Blum híve annak, hogy mindazokkal, akiknek a szocialistákhoz hasonló világszemléletük van, vagy legalább is azoknak világnézetük nem áll szöges ellentétben — ideértve természetesen elsősorban a kommunistákat — együtt kell működni, de Faure ugyanakkor azt az elvet vallja, hogy ki kell kerülni azt,

miszerint a parancsuralmi államokra ily módon nyomást gyakoroljanak, mert ennek végső eredményben csak egyetlen kiútja lenne: a háború.

Leon Blum és Paul Faure híveinek és a két vezérnek harcában egy idő óta nemcsak elvi, hanem személyi ellenlétek is közrejátszanak, úgyhogy a nantesi kongresszuson rendkívül éles vitát, ha nem komoly eseményeket lehet várni.

Öfelsége beszédet mondott az Akadé- mában I. Carol királyról

Bukarestből jelentik: A Román Akadémia Öfelsége, II. Carol király jelenlétében tartotta ünnepélyes nyilvános ülését. Az ünnepélyes ülést teljes egészében I. Carol király emlékének szentelték. Az uralkodót az előkelő közönség lelke sen megéltjezte. Radulescu Motru elnök I. Carol királyról mondott emlékbeszédet. Végezetül Öfelsége mondott beszédet és méltatta nagy őse érdemeit.

Kerékpár

és varrógép javítást
autogén hegesztést garancia
mellett legolcsóbban végez

JAKAB műszerész Oradea
Avram Iancu-u. 5.

Vizsgálat a nagyváradi pénzügyigazgatóságon

A pénzügyigazgatóságon tegnap nagyszabású vizsgálatot tartottak a pénzügyminisztérium vezető tisztviselői. Vasiliu igazgató a pénzügyminisztérium egyenes adó osztályának vezetője, Panait Gheorgiu igazgató a központi könyvelési osztály vezetője és Oncescu vezérfelügyelő társaságában megjelent a pénzügyigazgatóságon.

A három pénzügyminisztériumi igazgató beható és általános vizsgálatot tartott a pénzügyigazgatóság mindkét osztályán. Megvizsgálták az összes belső hivatalok működését és látogatást tettek mind a négy kerületi percepciónál. A pénzügyminisztériumi igazgatók a felülvizsgálat eredményével általában meg voltak elégedve. Kijelentették, hogy a nagyváradi pénzügyigazgatóság jól megszervezett intézmény, mely az előírásoknak megfelelően teljesíti kötelességét. Ugy dr. Cadariu behajtási, mint dr. Cioloca kivetési pénzügyigaz-

gató működésével meg voltak elégedve. Vasiliu igazgató mindössze a behajtás mértékét kívánta fokozni. Cadariu pénzügyigazgató bemutatta, hogy a nagyváradi adófizetők közül mennyien fizették ki előre, ked-

vezménnyel az adót. A pénzügyminisztérium egyenes adóosztályának igazgatója végül is az adók fokozottabb behajtására kérte a pénzügyigazgatót.

A szőlőkben levő lakatlan házakra vonatkozólag is be kell nyújtani az ingatlan-könyveket

Többek részéről felmerült kérdés következtében kérdést intéztünk dr. Clonja Eugen chester urhoz és a tőle nyert felvilágosítás alapján közöljük, hogy a szőlőkben levő, jelenleg lakatlan házakra vonat-

kozólag is be kell nyújtani az ingatlan könyveket, kitöltvén annak a házakra vonatkozó adatait és megjegyezve, hogy azokban jelenleg senki sem lakik.

A rendőrchester ur szigorú ru bírálatot nyilvánított a törvényes kötelességeiket nem teljesítő háztulajdonosok felett, akik a saját érdekeikkel ellentétben nem eszközlik az ingatlan könyvek benyújtását és ekként magukat súlyos bírságoknak és büntetéseknek teszik ki.

Az ingatlan könyveket az ünnepnapok alatt is be lehet adni és a Háztulajdonosok Szövetsége is kéri a háztulajdonosokat arra, hogy tartsák szem előtt saját érdekeiket és teljesítsék a törvény által rájuk rovojt kötelességet.

A Háztulajdonosok Szövetsége ügyvezető elnöksége.

Pederewszky visszatér Európába

(Varsó.) Az egyik lengyel lapnak sikerült telefonösszeköttetést teremtenie Paderewsky szalonkocsijával. A titkár közölte, hogy a művész körutja alkalmával 20 hangversenyt adott és szivgyöngöség lépett fel. A beteg szerencsére túl van minden veszélyen és a Normandie gőzzel május hó 30-án visszatér Európába.

A német lapok Pál herceg berlini útjáról

(Berlin.) A német sajtó nagy cikkeiben foglalkozik Pál jugoszláv régensherceg és felesége berlini látogatásával. A „Berliner Börsenzeitung” azt írja, hogy Jugoszlávia és Németország többé nem állhatnak egymással szemben a csatájerén.

„Stat könyv”

személyzeti adóhoz, ügyvédi, orvosi, házi alkalmazottak, nevelők stb részére kapható

Pásztor Ede cégnél

Oradea, Piața Mihai Viteazul
4. szám. — Telefon 2800.

VOROSILOVOT MEG- HÍVTÁK LONDONBA

(London.) A Havas ügynökség illetékes körökből szerzett értesülés alapján közli, hogy Vorosilov marsallt, a szovjet hadsereg főparancsnokát meghívják Angliába, az ottan szep-temberben megtartandó nagygyakorlatokra, amelyekre más külföldi államok hadsereg parancsnokai is meghívást kapnak. Azoknak az államoknak, vezérkari főnökeit hívják meg, amelyekkel Nagybritannia támaszkodási egyezményeket kötött. A hír, teszi hozzá a Havas ügynökség, politikai körökben úgy értelmezik, hogy az

angol-szovjet egyezmény megkötése küszöbön áll.

Alexander képviselő az angol alsóház pénteki ülésén azt kérdezte, hogy az angol sajtóban az angol-francia-szovjet tárgyalások tekintetében közölt hírek megfelelnek-e a való ságnak. Sir John Simon pénzügyminiszter válaszolt a kormány nevében s megállapította, hogy valóban általános jellegű előrehaladás történt, de a lapokban közölt minden részletért nem vállalhat szavatosságot.

A világ legkényelmesebb mozija

Kopenhágában épület meg az a filmszínház, amely igényt tart erre a büszke címre s a következőket nyújtja látogatóinak:

1. kétszemélyes kerevet formájára kiképzett ülőhelyeket,
2. városi telefont és nagyhallók számára készült fejhall-

gatót minden üléshez.

3. saját garázs és autók,
4. kutyapenzió az ebek számára, végül

5. kozmetikai szalonj ahol a hölgyek távozás előtt rendbe hozhatják és felfrissíthetik arcuk tavaszi pirját.

„A halál fia vagy!”

Leütötte a házmestert és kapukulcsot rabolt két vakmerő betörő

(Budapest.) A Horthy Miklós ut 47. számú házban csütörtök éjjel Lázár János házmester, aki a pestvidéki törvényszék altisztje, gyanús zajt hallott a ház egyik üres üzlethelyiségéből. Benyitott a helyiségbe és két férfit talált ott. Az egyik ráugrott a földre terítette és torkára késti tartott. — Meg ne mukkanj, különben a halál fia vagy! — for-

medt rá a betörő.

A házmestert összekötözték és ott hagyták az üzlethelyiségben. Magukkal vitték a ház kapukulcsát is. A házmester az esetről jelentést tett a kerületi kapitányságon.

Ma éjjel az egyik lakó jelentette a házmesternek, hogy a ház két üzlethelyiségének lakója le van ütve és két gyanús alakot látott. A

személyleírások pontosan meg egyeztek a házmester előző napi imadójának személyleírásával. A két gyanús ember ekkor már eltűnt. A házmester ezt az újabb esetet is jelentette a rendőrségnek.

A rendőrség megindította a nyomozást a két veszedelmes betörő kézrekerítésére.

Szövetmaradékok

öltöny, kabát, kosztüm méretben is. Vászonz, damaszt, zefír és női nyári kelmék nagyon olcsó árban érkeztek

STEINER maradékoshoz
Oradea, alea Victoriei 3. udvarban.

Földmunkások tömegmérgezése egy békésmegyei községben

(Békésgyula.) Békés közelében nagyarányú tömegmérgezés történt. Földmunkára jelentkezett munkásokat munkabér és ételmezés ellenében vettek fel az egyik környéki gazdaságba. Az elmúlt napon a földmunkások közül mérgezés tünetei között számosan megbetegedtek. Összesen 18 földmunkást vittek a gyulai kórházba, ahol ételmérgezést állapítottak meg. Két munkás meghalt, egy munkás nő haldoklik. A hatóságok a megmaradt ételnevet lefoglalták és felküldötték a bukaresti vegyvizsgáló intézetnek.

— Az olasz király fia eljegyezte György görög király hugát. (Róma). A spoletti olasz királyi herceg eljegyezte a görög Irene hercegnőt, az elhunyt Constanin király leányát, György herceg hugát. Az eljegyzés folytán a görög királyi család közeli kapcsolatba kerül a savoyai házzal.

Marólugot ivott a nyílt uccán egy biharmegyei nő Aradon

(Arad.) Tegnap este 9 óra tájban az állomás közelében szolgálatot teljesítő rendőrszem figyelmes lett egy jólöltözött nőre, aki izgatottan sétált az Aurel Vlaicu uton. A rendőr követni kezdte az ismeretlen, aki, amikor úgy látta, hogy senki sincs a közelben,

egy üveget vett elő és ki akarta inni annak tartalmát. A hatósági közeg rosszat sejtve, — azonnal a nő mellé ugrott és kiütötte annak kezéből az üveget, miközben a nő eszméletét veszítve összeesett. A rendőr nyomban a kórházba szállította és ott kiderült, hogy a

beszállított maróluggal megmérgezte magát. A vizsgálat során megállapítást nyert, hogy az életunt Bondár Mária és a biharmegyei Tamásda községből került Aradra. Miután egyelőre nem hallgathatták ki, tettenek okát nem lehetett megállapítani.

Csak az utas beleegyezésével lehet a vasúti jegyre biztosítási bélyeget alkalmazni

(București.) Az államvasutak ellenőrző közegei megállapították, hogy egyes jegypénztárosok a kiadott rendeletek ellenére az utasok megkérdezése nélkül alkalmazzák az európai biztosító társaság biztosítási

bélyeget. A CFR igazgatósága az ügyben újabb körrendeletet adott ki, a melyben nyomtatékosan leszögezi, hogy ez a biztosítás nem kötelező s így csak az utas beleegyezésével alkalmazható. A pénztárosnak

közlönie kell az utassal úgy a jegy árát, mint a biztosítási díjat, amely 10 ezer leinél 2, 1 millió leinél pedig 200 leit tesz ki. A rendelkezés ellen vétőket szigorúan megbüntetik.

Szerelmi csalódás miatt egyszerre mérgezte meg magát két máramaros-szigeti fiatalember

(Máramarossziget.) A máramarosszigeti görögkeleti püspökség kertjében két eszméletlen fiatalembert találtak. Mellettük levél feküdt, a levél borítékjára törrel átszurt piros szírv volt odarajzolva, benne a következő szövegű üzenet: — Nem tudtuk elviselni a szívünkért ért fájdalmat, ezért a halálba menekültünk. Aláírás: S. Béla és P. László. Kórházba szállították őket, ahol megállapították, hogy marószódával megmérgezték magukat. Gyomormosás után magukhoz tértek és elmondották, hogy sze-

relmi csalódásuk miatt akartak megválni az élettől.

Június 10-ig kell beadni a hadmentességi adóvallomásokat

Az április 1-én életbelép tetett új adónemek közül egyik legfontosabb és csaknem mindenkit érintő adónem: a hadmentességi adó, melynek végrehajtása június 10-én esedékes illetőleg június 10-ig kell beadni azokat a vallomási ívet, amelyek alapján az adó ki fogják vetni.

Pincérnőből harmincszoros dollármilliomosnő

(Sanfrancisco.) Pluma Abatiello 23 éves sanfranciscoi nő a bíróság hagyatékatadó végzése alapján 30 millió dolláros vagyon birtokába jut, férje, Potter Dorsay Palmer, a 34 éves dúsgazdag aranyifjú örö-

köseként, aki egy estélyen kitört veszekedés során vesztette életét. A dúsgazdag ifjú özvegy fél évvel ezelőtt egy floridai kiskocsmában pincérnője volt, aki 5 dollár fizetéssel

Rádió műsor

HÉTFO

BUCUREȘTI. 7 Hanglemezek, torna, háztartási tanácsok időjelzés, közlemények, sport-12 Tarka zene lemezekről. 13 hírek, vizállásjelentés. 13.10 Déli hangverseny közben sporthírek. 13.40: Gramofon. 14.15: Hírek, időjárás-jelentés, rádióhíradó. 14.30: Gramofon. 15: Hírek. 16.45: Előadás. 19 Időszaki anyagok. 19.17 Román néptáncok. 20.35 Lupascu hárfá- és Theodorescu fuvolaművész hangversenyének közvetítése. 22 Hírek. — 22.15 Tánclemez. 23 Hírek. 23.15 Vendéglői zene. Majd hírek külföldre németül és franciául. Utána közlemények.

BUDAPEST I. 9 Hanglemezek. 9.45 Hírek. 10 Unitárius istentisztelet. 11 Egyházi ének és szentbeszéd. 12.15 Görög katolikus istentisztelet. 13.20 Pontos időjelzés. 13.30 Fuvózenekar. 14.10 Előadás. 14.45 Elbeszélés. 15.15 Hanglemezek. 16 Világhíradó. 16.15 Budai Dalárda. 17.05 Előadás. 17.35 Cigányzene. 18.15 Beszélgetés Kárpátaljáról. 19.15 Tánclemez. 19.50 Vita. 20.15 Hírek. 20.30 Színműelőadás. 22.40 Hírek. 23 Cigányzene. 23.40 Hírek német, olasz, angol, francia nyelven. 24 Rádió szalonzenekara. 1.05 Hírek.

Miért lett öngyilkos Ernst Toller, a nagy emigráns német költő?

1.

„Öngyilkos német költő. Ernst Toller, neves német költő Newyorkban öngyilkos lett, revolverével szíven lőtte magát s nyomban meghalt.”

A legtöbb újság így, ebben a pár sorban, minden megjegyzés, megemlékezés, méltatás nélkül adta tudniára olvasóinak a Napihírek rovatában korunk legnagyobb német költőjének tragédiáját. Mi lett volna, ha Toller történetesen tudgyűlladásban hal meg? Talán akkor egyáltalában meg sem emlékeztek volna elmúlásáról, nyilván „szerencséje” volt, hogy így, az öngyilkosság mindig eseményt jelentő ténye folytán mégis csak megemlékezett róla a sajtó.

A halottak élére került Toller immár a harmadik azoknak a nagy német írónak sorában, kik utóbbi hónapokban önként mentek a halálba. Tucholsky megmérgezte magát, Felix Salten leugrott az emeletéről, Toller szíven lőtte magát. Az öngyilkosság nem mindig közügy. Pár év előtt Majakovszky „a nagy orosz költő öngyilkos lett, mint bucsulevelében írta, szerelmi bánat készítette végzetes tettére. A „Weltbühne” akkor így emlékezett meg az esetről: „Közreadjuk a nagy forradalmi költő sajnálatraméltó bucsusorait. Kétszeresen sajnálatos és érthetetlen, hogy „a szerelem bárkája” ép azt az életet zúzta szét, mely a forradalom viharában olyan nagyszerű kor mányosnak bizonyult. Ámde Toller, Salten, Tucholsky és még számos, kevésbé ismert nevű író öngyilkossága nem egyéni tragédia. Vérlázító tünetés korunk barbár szelleme ellen, mely kérelhetetlenül üldözi az emberi szellem legkiválóbbjait, a humanitás örök kísérőit s talán a kultúra eme vértanuinak tetemrehívása fogja egykor elindítani egy jobb jövő kialakulását...”

2.

Ernst Toller író pályája a háboru végével kezdődött. — Ötödikéves háboru minden kálváriáját végigjárja, végigszenvedi s azután sem szerel le, hanem azonnal átmegegyik egyik fronttól a másikra, hol nem nepek, hanem osztfályok küzdenek egymással. Szélsőséges politikai ténykedése miatt már 1919-ben elítélik, hosszú hónapokat tölt börtönben és ott írja meg a Schwalbenbuchot, azt a könyvét, amely egyszerre a világhír szárnyára emelte, — ép úgy, mint börtönben írott balladájával vált világhírűvé Wilde Oszkár. — Minden nagy költő hasonlóan Midas királyhoz: akaratlanul

is minden arannyá válik kezében. Fecskék szállnak Toller cellájának ablakára, egy fecske berepül hozzá, hónapokon át ápolja, bubusgaja a kis madarat s közben megírja róla a világirodalom egyik legszebb könyvét, a Fecskékönyvet.

Börtönből való szabadulása után a drámairodalom terén kísérletezik. Kísérleten nem szárnypróbálgatások értendők, hiszen a Fecskékönyvvel és szebbnél szebb verseivel az irodalom sztratoszférikus magaslataig is felért, hanem azt hogy egészen új irányu, új stílusú drámákat ír. Legsikerültebb alkotása e téren a „Hinkemann”, — ebben a háboruból benuitlan, férfiaságától megfosztottan hazatért katonára martír-sorsát dramatizálta. Kölleményeit „Vormorgen” című kötetében adta ki, — még versei között is alig találunk olyat, melyből ki ne csilámlana politikai világnézete.

Könyvei természetesen egy-

től-egyig máglyára kerültek a mai Németországban, de annál inkább elterjedtek azoknak a rétegeknek körében, melyeknek eszménye még ma is a kultúra és a humanitás.

Toller évek óta emigrációban élt, — hol Prágában, hol Svájcban, hol meg Párisban tűnt fel. Pár hónappal ezelőtt olvastuk a francia lapokban, hogy Amerikába utazott.

Munkáit majdnem az összes kultúrnyelvekre lefordították. A Schwalbenbuch kínai nyelven is megjelent. Nyomasztó anyagi gondjai nem lehettek, hiszen drámáit még most is számos színpadon játszóák, könyveiből is bizonyára volt még annyi jövedelme, hogy nem kellett kenyérgondokkal küzdenie. Végzetes tettei bizonyára más okból, talán az üldözöttség, hontalanság folytán bekövetkezett idegösszeomlás miatt követhette el.

Toller utolsó írása, mit tőle

olvastuk, az a megindító bucsulevél, mit Amerikába utazása előtt André Malrauxhoz, a nagy francia íróhoz intézett. „Híres orvosok — írta Toller — felfedezték a testi betegségeire a különböző szérumokat. Nekünk a lelki betegség szérumaira van szükségünk s felfogásom szerint az írók egyik fő kötelessége: megtalálni azt a szérumot. Az utóbbi évek tapasztalatai bebizonyították, hogy a szónak nagy, mondhatnók mágikus a jelentősége. Meg van a maga élete, mint egy fának. Gyökerei mélyen visszanyulnak a századokba, tellive reményekkel, álmokkal, az emberiség átkával és gyűlöletével. De a szó nem szolgálhat egyszerre két urnak egy és ugyanazon módon. Veszélyes abban a hitben élni, hogy valaki legyőzheli ellenségét, ha átvesszi csatakiáltásait. Csak akinek abszolút az integritása a szavakban, gondolatokban és cselekedetekben, csak az mutathatja az utat...”

Nos, ilyen toller értelembe veti nagy útmutató volt Ernst Toller, kinek tragikus halálhírért mélységes megdöbbenéssel fogadták az egész, még megmaradt kultúrvilág.

Turnowsky Sándor.

A női munka megszüntetésével nem lehet elérni a születések számának növelését

Az egész világon de különösen Franciaországban állandó probléma a születések számának emelése. Emiatt sok helyen pár évvel ezelőtt a női munka megszüntetésével próbálkoztak eredményt elérni, remélve, hogy a csak otthonában élő nő több gyermeket fog szülni. A tiltakozásokon kívül, nem várt eredményt értek el: A születések száma még nagyobb mértékben csökkent, — párhuzamosan a családi jövedelem csökkenésével, melyet a női munka megszüntetése okozott.

Az intézkedést természetesen visszavonták.

Franciaországban is hallani a „vissza az otthonba” jelszót, főleg férfiak részéről. A különböző nő csoportok, egyletek és újságaik erősen tiltakoznak és küzdenek e jelszó ellen.

E kérdés megvitatására rendezett legutóbbi női konferencia egyes részletéről számol be röviden egy női lap.

Mme André Lelmann példákra hivatkozva mutat rá, hogy a nők kizárása a munkából nem éri el a szaporodás fokozását, sőt ellenkezőleg.

Még kevésbé hatásos intézkedés lenne jegyezte meg gunyosan Mme Wusler főtitkár — hogy minden lánygyermek születésekor bizonyos összeget helyezzenek el részére

jövendő anyasága idejére.

Máshol kell a hibát keresni. Mondotta Mme Massoni Bonjour és rámutatott a kollektív szerződések, nőkre hátrányos fejezeteire. Némely iparban például egy napszámos férfi

többet keres, mint egy szakkepzett nő. Tehát a fizetés különbségeket kell eltüntetni.

Ezért harcolnak a különböző nőegyesületek, mert nem a munkás nemét, hanem magát a munkát kell védeni.

Nincs embertelenebb dolog, mint a háboru

A Die Zukunft című lap írja az alábbiakat:

„A Béke és a Szabadság Nemzetközi Nőszövetsége, amely Genfben tartja az üléseit, nemrégiben táviratot intézett Roosevelthez, az Egyesült Államok elnökéhez. A táviratban ez a szövetség arra kérte fel az elnököt, hogy minden erejével fáradozzék a béke megmentése érdekében: A távirat további szövege a következő volt:

„Abban a világ valamennyi asszonya megegyezik: hogy nincs embertelenebb dolog, mint a háboru. Anyák milliói itélnek el minden olyan gesztust, ami odáig vezet, hogy emberek rohannak egymásra, kezükben öldöklésre kész fegyverekkel. Mi valamennyien meg akarjuk védeni az otthon szentségét. A háboru csak a

totális államok szemében lehet követendő ideál, de ott és olyan államokban, ahol a demokrácia, a szabadság mindezekfelett való, nem fognak soha belemenni abba, hogy az embert gyilkosságra használják fel törvényes keretek között...”

Makulatura

újságpapír nagy tételeiben is kapható

Pásztor Ede cégnél

Oradea, Piața Mihai Viteazul 4. sz.

NYOMATOTT PASZTOR EDI
CÉGNEL ORADEA
PIATA MIHAI VITEAZUL 4